

دولت اصلاحات بهترین دولت پس از جنگ بود

يك اقتصاددان در گفتوگو با «اعتماد»:

با نگاهی به آمارهای موجود اقتصادی از دولت‌های گذشته می‌توان دریافت که یکی از بهترین دوره‌های اقتصادی پس از انقلاب، دوره اصلاحات بوده است. دولت محمد خاتمی یکی از بهترین دولت‌ها در عملکرد اقتصادی بوده به گونه‌ای که در این دوره، شاهد شتاب رشد اقتصادی بودیم و بهترین دستاوردهای اقتصادی به لحاظ مهار تورم، افزایش رشد اقتصادی و بهبود دستمزدها در مقایسه با تورم و... در این دوره رخ داده است، بر اساس این گزارش در دوره هشت ساله ۱۳۸۳-۱۳۷۶، تولید ناخالص داخلی ایران از ۲۹۱ تریلیون و ۷۶۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۶ به ۳۹۷ تریلیون و ۳۰۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۳ افزایش یافته است و رشد تولید ناخالص داخلی منجر به نرخ رشد اقتصادی کشور شد که به‌طور متوسط این نرخ در محدوده ۴.۳۲ درصد بود، همچنین رشد اقتصادی سالانه در سال‌های برنامه دوم توسعه به‌طور متوسط ۳.۲ و در سال‌های برنامه سوم حدود ۵.۶ درصد بوده است.

ضرورت افزایش مراودات بین‌المللی

سید مرتضی افقه، اقتصاددان و استاد دانشگاه شهید چمران اهواز به «اعتماد» گفت: دو عامل مهمی که باعث رشد اقتصادی و بهبود شاخص‌های کلان اقتصادی در شرایط فعلی ایران می‌شود به ترتیب آرامش و بهبود در روابط خارجی به منظور گسترش تجارت خارجی به خصوص با کشورهای پیشرفته و افزایش فروش نفت و تامین نیازهای بخش تولید و بخش مصرف است. این اقتصاددان در ادامه با مقایسه شرایط اقتصادی کشور در دولت اصلاحات با وضعیت اقتصادی در دولت سیزدهم افزود: آن‌گونه که در دولت سیزدهم شاهد آن بودیم مراودات تجاری ایران بیشتر با همسایه‌های فقیر و کشورهای آفریقایی بود، این در حالی است که در دولت اصلاحات این مراودات با کشورهای مطرح دنیا گسترش یافته بود و ما امروز اگر بخواهیم به رشدی دست پیدا کنیم و شاهد بهبود شرایط اقتصادی باشیم دولت‌ها باید شرایط ارتباطات بین‌المللی را برای

کشور فراهم کنند.

تنشزدایی در دولت اصلاحات

افقه تصریح کرد: آن‌گونه که در دوران آقای خاتمی شاهد آن بودیم ایشان طرفدار سیاست تنشزدایی با دنیا بود و بهترین روابط با جهان غرب و البته شرق هم فراهم شد و فعال‌ترین دیپلماسی ایجاد شده بود و همین مساله باعث شد که بیشترین سرمایه‌گذاری خارجی را در آن دوران داشته باشیم. این کارشناس اقتصادی تصریح کرد: ۵۰ درصد صادرات ایران شامل محصولات پتروشیمی می‌شود که یکی از دستاوردهای دوران اصلاحات و زمان آقای خاتمی است که با افزایش آرامش در روابط خارجی رشد سرمایه‌گذاری‌های خارجی به وجود آمد. افقه با اشاره به افزایش اشتغال در زمان اصلاحات گفت: دوره ریاست‌جمهوری آقای خاتمی نه تنها بهترین دوره رونق اقتصادی در کشور بود، بلکه بهترین دوره رونق پس از پایان جنگ هم به شمار می‌رود.

رشد اقتصادی کنونی از دولت قبل

آغاز شده بود

این اقتصاددان خاطرنشان کرد: در دولت سیزدهم هیچ شاخص مثبتی را نمی‌توان دید جز يك رشد اقتصادی محدود که باید گفت این رشد اقتصادی از دوره آقای روحانی شروع شده بود، اما دلیل متوقف شدن این رشد در دوران آقای روحانی به خروج يك‌باره دونالد ترامپ از قرارداد برجام برمی‌گردد که پس از آن شاهد تنش‌های بعدی و انقطاع روابط پولی و مالی بودیم و از سوی دیگر با شروع اپیدمی کرونا در سال ۹۸ يك رشد منفی در اقتصاد به وجود آمد. افقه خاطرنشان کرد: اما با تثبیت شرایط سیاسی از سال ۹۹ به بعد رشد اقتصادی در کشور آغاز شد و پس از آن این رشد ادامه پیدا کرد، البته تنها نکته مثبت در دولت سیزدهم فروش نفت بود که نسبت به دولت قبل رشد داشت که اگر آقای روحانی هم در دولت مانده بود همین رشد رخ می‌داد، چراکه از دوران ریاست‌جمهوری جو بایدن در امریکا يك توافق نانوشته بین ایران و امریکا به وجود آمد که اجازه داده شد چین از ایران نفت بخرد و ایران هم غنی‌سازی خود را کنترل کند.

فروش نفت به چین هم چندان مطلوب نبود

این کارشناس اقتصادی در ادامه گفت: افزایش فروش نفت باعث شد تا در دولت سیزدهم تا حدودی درآمدها نسبت به سال ۹۷ که دولت با قطع

يك باره فروش نفت مواجه شد افزايش يابد. افقه تصريح كرد: آنچه در دولت سيزدهم اتفاق افتاد يك رشد برجسته اقتصادي نبود، بلكه بيشتر اين رشد حاصل پر شدن ظرفيتهاي خالي ناشي از بهبود شرايط بعد از کرونا بود و بهبود فروش نفت از طريق شدت گرفتن دور زدن تحريمها رخ داد، هر چند اين دور زدنها و نحوه فروش نفت به چين هم چندان مطلوب نبود و حتي قيمت نفت را حدود ۲۰ دلار و زير قيمت بازار فروختند كه پول فروش نفت را هم با دردهاي زياد و با كسر هزينههاي بالا از طريق صرافيها به كشور آوردند.

دولت سيزدهم در بخش كنترل نقدينگي موفق نبود

او ادامه داد: اما ساير اقدامات اقتصادي دولت سيزدهم توام با ناكامي بودند و حتي در بخش كنترل نقدينگي هم چندان موفق نبودند و پس از سه سال تلاش يك مقدار محدودي اين كنترلها انجام شد يا در بخش كنترل تورم بعد از سه سال تلاش ميزان آن از ۴۵ درصد به حدود ۳۸ درصد رسيد كه اين رقم هم در مقايسه با تورمهاي جهاني بسيار غيرعادي است. اين اقتصاددان تصريح كرد: بنا بر اين دولت سيزدهم را نمي توان در حوزه اقتصادي چندان موفق تلقي كرد كه اين عدم موفقيت هم به گواه آمارها و هم به گواه مجلسيهاي همسو و همفكر دولت سيزدهم است.

شدت گرفتن تحريمها تجارت را مختل كرد

افقه ادامه داد: اين در حالي است كه در دوره آقاي خاتمي به دليل گسترش روابط خارجي و سياستهاي داخلي شاهد يك دوران رونق در كشور بوديم كه اصلا قابل قياس با سياستهاي دوران آقاي رييسي نيست. او با اشاره به تحريمها تصريح كرد: در آن دوران تحريم چندان نبود هر چند موضوعات هسته اي كشور از سوي منافقين فاش شده بود و آغاز مذاكرات هم بود و آقاي روحاني هم در آن زمان رييس شوراي امنيت ملي بود و توافقاتي صورت گرفت، اما تنش چندان نبود. اين اقتصاددان خاطرنشان كرد: البته بعد از اشغال لانه جاسوسي در ايران تحريمهاي يكجانبه از سوي امريكا انجام شد، اما شدت گرفتن تحريمها از سال ۹۷ انجام شد كه نه تنها امريكا، بلكه تقريبا همه كشورهاي دنيا از ارتباطات مالي و مراودات تجاري با ايران منع شدند.

دولت سيزدهم از حضور بايدن به درستي بهره نبرد

افقه تصريح كرد: البته پيش از شدت گرفتن تحريمها و از سالهاي ۹۵ و ۹۶ به بعد و پس از توافقات برجامي به رونق خوبي هم در كشور

